

ภาคผนวก

กลบทที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมต พ.ศ. ๒๕๑๓ – พ.ศ. ๒๕๔๓
(เฉพาะที่ไม่ปรากฏในงานวิจัย)

๑. กลบทกบเดินต่อยหอย
๒. กลบทนาคบริพันธ์
๓. กลอนทอย
๔. กลบทมธุรสวาที
๕. กลอนสี่
๖. กลบทสุรางค์ระบำแปลง

กลบทกบเต็นต์อ้อยหอย (๑)

“พระลูกยาลาตามไปเอาตัว
เสียงแรงเสียงเสียงร้องรักหนักหัวใจ
ลืมคุณได้ไร้ความดีที่รักษา
ต้องศึกษาตาส่องมองแล้วคิด

ไอ้ชาติชั่วช้อนคนอยู่หนไหน
คนจัญไรใครจะรู้ว่างูพิษ
เสียงคนคดลคุณค่าเป็นภายิต
แล้วกคิดตามเรื่องให้เฟื่องเฟือ”
(ครูบ้านนอก)

กลบทกบเต็นต์อ้อยหอย (๒)

“หากสืบคูรู้ดีว่าบริสุทธิ์
พ่อสัญญาพาสายโยผูกไมตรี
ข้อคนเล่าข่าวคนลือชื่อมัวหมอง
หากว่าเช่นเห็นแววชัดประจักษ์การ
วิชาญเชื่อคำบิดาผู้ปรีชาฉลาด
สืบเสียงเล่าข่าวศิระวิวรรธม

ไม่มีจุดเสียดประวัติเรื่องบัดสี
โชคอำนวยช่วยอันนี้ให้ได้การ
ต้องศึกษาตาสอดส่องมองหลักฐาน
เมื่อเกิดแล้วเหมือนแก้วรานก็ปานกัน
รับโอวาทมาขบคิดไม่คิดผัน
ด้วยเขาวนั้ขันเชิงชายแล้วตั้งนายวิชาญ”
(มัจจุราชเล่นกล)

กลบทกบเต็นต์อ้อยหอย (๓)

“สวรรค์มีจริงหรือไม่ไม่เคยเห็น
องค์อินทรอ่อนนุชยในครั้งนั้น
บรรดालที่บัณฑูแทนกัมพลอาสน์
เคยแนบเนาคณานับความสบาย
จึงสอดส่องจ้องสืบสาวท้าวพันเนตร

แต่เราจะเล่นตามเรื่องสมมุติเมืองสวรรค์
วิมานเนเวชยันต์ก็พรั่นพราย
อมเรศอิศราขประหลาดหลาย
แทนที่ร้อนที่เกิดร้ายเรื่องอะไร
ที่เกิดเหตุท้าวก็เห็นเป็นเรื่องใหญ่

รู้ประจักษ์แล้วก็จึงเข้าตริงศ์ใคร
ประกาศโทษประกอบทำตามกรรมกิจ
นิตจารีนี้ทำผิดกิจธิดา

ประชุมเทพประชาไทในสภา
ใครทำผิดอินทวงศ์ลงโทษา
กับสุนันทาลอบอยู่เป็นคู่กัน”
(เทพเจ้าหลงชาติ)

กลบทกบเต็นต์อ้อยหอย (๔)

“จะกล่าวรัฐพัทธจักรนักรศ
หนักโทษนั้นพระเกียรติก้องปฐพี
เชิญพระนางชื่อพระน้องสุพัตรา
สุชาดาสัตยชาติคิบุตรีมาร
เราไร้คู่แรกเริ่มคิดประหวัดหวัง
จะครองสิทธิ์จึงคิดเสียข้อสัตยญา
แล้วร้องเรียกพระธิดาเข้ามาใกล้
พ้อมีเรื่องปริกษาเวลานี้

เจ้าประเทศจอมประธานผ่านกรุงศรี
แรกเดิมทีเรื่องเดิมท้าวเจ้าจอมมาร
มารักษามอบลูกสาวเจ้าสถาน
สวรสำราญสาวแสนรักพระมารดา
เกิดกำลังการกำริบเสน่ห์หา
เราพุดจาแรกพาเจ้าเข้าธานี
แล้วมารร้ายเล่าโถมแม่โถมศรี
ฟังให้คีสุชาดาวิลาวัณย์”
(สามพี่น้องฝาแฝด)

กลบทกบเต็นต์อ้อยหอย (๕)

“เที่ยวหาผู้รู้ประวัติแก้อรรถรพณ์
เวรอันใดเข้าอันคืบนับเนิ่นนาน
หลายคืนวันหลงคั่นเวียนพากเพียรหา
สุดแสนเศร้าสาวโสภณลย์พันทวี
ไพร่ร่วมใจไพร่ร่วมจัดต่างพลัดพราภ
ผ่านคงแดนแผ่นดินคอนร้อนอุรา

มานานครันไม่พบใครไกลสถาน
อัคคีผลาญบันดาลเผาเอาทุกปี
ทุกข์หนักหนาทนหนักหน่วงในทรวงศรี
แรกเดิมทีเริ่มเดินทางห่างเมืองมา
ตั้งใจจรตอนจำจากยากหนักหนา
สุชาดาสุชลดังจะหลั่งนอง

กรรมบันดาลการบรรดิษฐ์คิด โฉน
หมองฤทัย ไกลอกผู้ปกครอง

ต้องรีบจรด้วยร้อนใจฤทัยหมอง
จะตั้งน้องนางนุชสุชาดา”
(เทพธิดาคง)

กลบทนาคบริพันธ์ (๑)

“ในครั้งนั้นบันดาลพิมานย์กษ
หุงคหังคหันครั้นมานั่งคั่งแค้นคิด
เทพอาวรณ์ร้อนจิตคิดรำคาญ
ขวานด้ามหลวมเกินขนาดเอาดาษอุด
พอทอกซึกนี้ก็ถึงนางเมขลา
แกล้งมาหยอกหลอกเล่นเห็นวับวับ
มาล่อลวงราพณ์มารฉวยขวานเงียด
ด้ามขวานเหียนเกินประมาณเพราะนานนัก
ไม่เคยคาดว่าจะหักให้ยักษ์โกรธ
ฉวยแต่ดาอาวุธซัด ไปสุดฤทธิ์
เปรี้ยงเปรี้ยงเสียงขวานผ่านอากาศ
นางม้ก็คลอกลูกชายในสายป่า

พิมานโยกเหมือนจะหักหัวใจยักษ์หุงคหังค
คิดแค้นคั่งนั่งพินิจเทพอาวรณ์
คิดแล้วแค้นอยู่นาน ใครเล่นขวานด้ามหลวม
เอาดาษอัดยัดพลุดทอกให้จับ
นางเมขลาล่อลวงแกล้งมาหยับ
เห็นแวบแวบแลบลับมาล่อรัก
ฉวยขวานเงียดเหลือเดียดด้ามขวานหัก
เพราะนานแน่แต่ยักษ์ไม่เคยคิด
ให้ยักษ์กลายไร้ประ โยชน์ก็ต้องโทษขวานผิด
กลางเมฆมิดหมอกมัวทั่ววันภา
ด้วยอำนาจพิสดารเขาเรียกขวานฟ้าผ่า
ถูกฟ้าผ่าม้ก็วันบรรลัษลาญ”

(คัมภีร์คำ)

กลอนทอย (๑)

“ดาจูลปีนตก
อยู่วัดเป็นอลัชชี
ยกขึ้นหัวรุ่งสุมกุ่มสุมปลา
ตัวเรามาอย่างเดียว

ชอบโกหกเป็นฤาษี ๆ
ศีล ไม่มีไม่เกี่ยว ๆ
ไครนินทาไม่เสียว ๆ
เท่าใดไม่เกี่ยวเอามา ๆ

น้ำตาลยังสองไห

นารีแม่ศรีมาลา

วันนี้ชาติดีแต่ก็

กินของฉานไม่การไทรใคร

แรกเข้ามาน้ำตาล

สูบตีนกินสุรา

แรกวาสืบห้ำกล่อง

ต่อคำอ้อไปโหลละเล

พอหันเห็นคนแปลกหน้า

ทาบทามถามว่าใคร

สับเคี่ยมใส่ปีคผา ๆ

แรกหวันเข็นว้าเป็นลูกโพลูกไทร

กุ่มีกสองแป๊กครึ่งไห ๆ

ใครอ้อไซ้เข้ามา ๆ

เข้านั่งฉานในหลา ๆ

ท่อมกัญชาเอาเทพ ๆ

จับแลนมืองมาเข ๆ

จับลูกเขี้ยวไฟ ๆ

ถามว่ามาแต่ไหน ๆ

มาไซ้หลานชาย ๆ

(มัตติกา)

กลอนทอย (๒)

“เดินเคียวเปลี่ยวกายเหลียวซ้ายแลขวา
หนามเหน็บเจ็บแสบ คับแคบหัวใจ
จากบ้านโคกเคียน พากเพียรตามแม่
ลูกไม่เคยลืมบุญคุณมารดา

ชลนาลูกน้อยก็ย้อยไหล ๆ

ยังไม่พบพานกับมารดา ๆ

ความรักแท้แท้จึงตามหา ๆ

นางตั้งหน้าเดินทางเข้ากลางดง”

(สาปฟ้าลาดิน)

กลอนทอย (๓)

“นางหนีเรื่องหนีรัก ไม่ให้ยักษ์มาครอง
จากเรือนเหมือนนก ที่หลัดคกจากรัง
สุดแสนสังเวช น้ำเนครไหลราย

ชาตินี้เนื่อง ไม่ปองหวัง ๆ

ต้องจากวัง เมืองพัทธา ๆ

เข็ดไม่หาย มันไหลซ้ายไหลขวา

จากห้องเขยนอน จากบิครมารดา
เดินดงหลงทาง เข้าหลงกลางดงราย
เสียงนกร้องก้องป่า แต่เกษราไม่เพลिन

เจ้าหญิงเกษรา รีบเดิน ๆ
หลงอยู่ชาย ภูเขาดงราย ๆ
นางรีบเดินเวียนหลงอยู่ดงราย”
(สุพรรณิการ์)

กลอนทอย (๔)

“พอคึกคื้นเคือคดาวก็พร่าวพรวง
เจ้าฟ้าหญิงสุพรรณิการ์รีบพากาย
ไก่อังวานขานขันสนั่นก้อง
สุพรรณิการ์กล้าหาญการครั้งนี้
เดินเดินเปลี่ยวกายตามหาชายแสงแก้ว
ถึงชั่วคึกนี้้องนี้้องใจ
ใครทราบเรื่องราวช่วยส่งข่าวน้องด้วย
คุณงามความดีก็เหลือที่คณนา
สับปลับกลบกลอกกลวงหลอกพีได้
ยกถูกให้ฝรั่งคุณพ่อหวังสิ่งใด
แสงแก้ววอดวายน้องตายตามด้วย
ตามพีไม่พบน้องไม่หลบธานี

หยาดน้ำค้างเชือกเข็นทุกเส้นสาย
หนีหน่ายเดินทางจากปรางค์มณี
ดูแสงทองแจ่มจักร์ศมี
จากบุรีปัญจราตามหาชาย
จากน้องแล้ว ไปอยู่ไหน ๆ
แต่ผู้ใหญ่ไม่เมตตา ๆ
ขอให้ช่วยกันตามหา ๆ
พระบิดาไม่เห็นใจ ๆ
จับไปไว้เสียที่ไหน ๆ
เรานี้น้ำใจไม่ยินดี ๆ
เป็นเพื่อนม้วยไปเมืองผี ๆ
ในชาตินี้้องยอมตาย ๆ”
(สุพรรณิการ์)

กลอนทอย (๕)

“เดินนี้กตริกตราเสดสาสังเวช
โอ้หนักหนาหนอใจคอบิดา
กงจักรแท้แท้พ่อแลเป็นบัว

น้ำเนตรไหลรายไหลซ่ายไหลขวา
ไม่เมตตา กับหนูเลย ๆ
เอาคนขั้วมาเป็นเขย ๆ

สุพรรณิการ์แสนระอาอกเอย
อนิจจาดวงชะตาคอ้อบ
ถึงคราวทุกข์ไร้ที่ซุกหัวนอน

ไม่นึกเลยว่าเวรสร้างปางก่อน
เหมือนเดือนดับแสงร่มเงาเขาร
ต้องเร่ร่อนไปตามกรรมฯ”
(แคนอกินหาร)

กลบทมธูรสวาทิ (๑)

“ตัดรักได้หมายแนกคิดช่วยแม่ตาบอด
หลงสตรีนี้ศรัทธารู้กันดี
รักที่แท้แม่ที่เกิดเทิดทูนหัว
นิทานยาวสาวให้สั้น ไก่ขันราย

เป็นลูกยอดคกตัญญูซุกศักดิ์ศรี
เรื่อง โลกีย์แรงกามมีแต่ความวุ่นวาย
ชีวิตตัวเมื่อถึงที่ก็ยอมพลีถวาย
ตั้งเจ้าชายแสงศิลป์ชัยกลางไพรวัน”
(ราชินีบอด)

กลบทมธูรสวาทิ (๒)

“เวรจำเพาะเคราะห์ร้ายคล้ายกับเรา
ทุกคืนวันตันจิตเหมือนติดจั่น
เราหมคหวังจังหวะที่จะหวัง
พวกยักษ์ร้ายหมายตาเหมือนหมาตาย
เขาต้องเชือดเลือดบูชาเวลาเชือด
สูตรกาลীগิฬาคณกาลี
ชะตาคับลับดวงต้องลวงคับ
เราเคยร่วมกันทำจึงกรรมพัน

เคยฆ่าเขาเขาคิดฆ่าให้อาสูญ
กำหนดวันนี้แล้วไม่แคล้วตาย
ผู้ใดมั่งเขาจะมาพาหนีหน้าย
ใครจะแก้แค้นแทนให้ก็ไม่มี
จะหลังเลือครคสุธาบูชาผี
เป็นพิธีในตำราบูชายันต์
เรื่องจะกลับกรุงไกรอย่าใฝ่ฝัน
เมื่อถึงวันแล้วเราสองก็ต้องตาย”
(มัจจุราชสายน้ำผึ้ง)

กลอนสี่ (๑)

“เดินเดียวเปลี่ยวกาย เหลียวซ้ายแลขวา
 สิ้นบุญคุณแม่ ลูกได้แต่ร้อนใจ
 เมียสาวควายั่ว ให้หัวหลงไหล
 ลูกทนไม่ไหว ผู้ใหญ่ล่าเอียง
 ลูกยอมหนีหน้าย มุ่งตายคาบหน้า
 พ่อสิ้นเมตตา กรรมิการ์น้อยใจ
 บุคคอยคงแดน สุดแสนสังเวช
 อสุชลนา คลอกลังหลังไหล
 พ่อรักเมียใหม่ หัวใจเอนเอียง
 ใครใครก็ลือ เสียชื่อเสียงเสียง
 แม่เลี้ยงสอพลอ ใจพ่อพอใจ
 ไม่ขอกลับมา ฟังพาอาศัย
 หากไม่ตายไป ไปให้ไกลสาวยตา
 น้ำเนตรไหลราย ไหลซ้ายไหลขวา”
 (ดัชนีนาง)

กลอนสี่ (๒)

“ฝ่ายชายบ่าว กับน้องสาววิภา
 ข้ามคงแดน นำบุกแผ่นดินป่า
 ชมห้วยเหวหิน นกบินกวางเดิน
 นกใส่เกาะสัก นกกวักเกาะหว้า
 นกหินเกาะหัน นกชั้นเกาะปรัง
 เค้าแมวจับมูก นกตูกจับแด้ว
 บนปลายเกด นกเขาเทศเขาไทย
 แคร่มลมตก ผุงนกโบกบิน
 ประคู้ดอกไม้ บุนนาคนางนวล
 รักซ้อนซ่อนกลิ่น กระจินนมแมว
 กุหลาบราตรี จำปีชะบา
 อังกาบพิกุล หัสकुณส่งกลิ่น
 ถูกลมพัดดอกดวง ก็ร่วงพราว
 วิทยา ออกนำหน้าน้องเดิน
 บนท้องฟ้า กระจ้อนแผลคเคคเคิน
 คูเพลิดเพลิน ชายพาเดินชมคง
 ปลายเพกา นั้นพวงนางนงหงส์
 ชายคงขมื่น เกาะกินลูกไทร
 บนปลายแก้ว นกแข่งแซวฟักไข่
 นกเขาไฟ เกาะปลายฝางครางครวญ
 ลมพัดพากลิ่น พะยอมหอมหวาน
 ที่ชายควน เสาวคนธ์มณฑา
 ข้างกอแก้ว นั้นกอพุทธรักษา
 ดอกเฟื่องฟ้า คูอ่อนซ้อยสอยดาว
 อินทนิลดอกพลับ บานรับลมหนาว
 ชายพาสาวมาทันกรรมิการ์”
 (ดัชนีนาง)

กลอนสี่ (๓)

“ชมเพลินเดินตัด มารลัดเลาะเลียบ
 สิงโตกระต่ายเดิน ออกเล่นตามกัน
 จับผิดบิดหลุด ผลุดโคคโผนผัน
 คชสารเสื่อสีห์ ทรพีสุกร
 เห็นคันไม้ใหญ่ เข้าไปแอบข้าง
 ฉวยได้ตีนสัตว์ ฟัดกับโคนพุด
 ไล่โอรุห์ห้วยกรุป ปากคุดหนวยตา
 กระดุกเอ็นหนังเนื้อ ไม่เหลือสิ่งใด
 ไม่อิมยักษา ต้องหาตัวอื่น
 แล้วมุ่งหน้าไปเขตแคว้นแดนมนุษย์
 จะตั้งสมเค็จอสุรินทร์ทมิฬมาร

สัตว์หลบหยบเหียงบ บ้างคิดตั้งวังพัน
 โคควายหลายพันรู้ ออกคันคงคอง
 ออกไล่ให้ทัน รีบคันผันพอน
 รอยทางกวางนอน รีบจรตามมา
 สัตว์มาใกล้ทาง วังวางหลักหน้า
 เลื่อนฉ่าตาฉูด ลากสุดฉีกขา
 ผ้าร้ายไล่คา ตับปอดทอดกลืน
 หยับหัดถัดไล่ เนื้อหนังทั้งผืน
 จับได้ทอดกลืน อิมหน้าสำราญ
 ยังไกลสุดแสน ไกลเป็นไพรสาณฑ์
 แล้วค่อนิทานขึ้นเสนอบำเรอโลม”
 (สามพี่น้องฝาแฝด)

กลอนสี่ (๔)

“พระรูศี ว่าชนนีให้ทำย
 จูงน้องชมคง ไปคูดงข้ามห้วย
 อบเชยออกช่อ ปลายตอลึงไต่
 น้องบอกให้รู้ ว่านกผู้ใจ
 เพราะผู้รัก คอกน้องสักกษา
 คอกนางนม ดูเหมือนนมนางน้อง
 นกแก่นากา บินมาให้เจอ
 นกเปล้าจับแปล้ว นกแก้วเกาะพลับ

เข้าเคียงใกล้ เข้าเคียงสายสุดใจ
 ที่ปากด้วย นางนกกกรลงไข
 นกไหนไม่รู้ นกตัวผู้เที่ยวพา
 เหมียเปลอไม่ได้ เดียวแตกซ้ายแตกขวา
 ไม่น่าคัดค้าน ไปรดสงสารเถิดเธอ
 ชายต้องสาวผลัก พี่ค้อยลักต่อเปลอ
 ดูเถิดเธอ นางปีกษาดาวาว
 ชายจับถันน้อง ขอร้องอย่าฉาว

นกน้อยอ้อยอิง เกาะกิ่งทองกวาว
ถ้าน้องใจกว้าง เหมือนนางปักษี

เหมียเข้าเคียงคู่ ตัวผู้เบิกบาน
จูบที่น่อง รับรองว่าหวาน”
(อาถรรพณ์สวาท)

กลอนสี่ (๕)

“พระจุงกร พระจุงหล่อนตามหลัง
ชมสาวหยุด ชมดอกพุดโพदान
มันเคียงคู่ มันเกาะอยู่กิ่งนั้น
มากับชาย แล้วน้องไม่ต้องกลัว
พี่รักจริง พี่ไม่ทิ้งให้ช้า

พระเดินเล่น สายลมเย็นพัดผ่าน
บนปลายแก้ว นกแขวงแซวสองตัว
คูเถื่อน้อง นางปักษีมีผิว
พี่ไม่แกล้ง ไม่ข่มเหงน้ำใจ
น้องจงเชื่อ คำสัญญาปราศรัย”
(สวรงค์บันดาล)

กลอนสี่ (๖)

“ตัดทุ่งมุ่งหน้า ตามหาหลวงพี่
ไม่ซักไม่ถาม ปรับความเข้าใจ
เสียแรงน้องหวัง น้องตั้งว่าพี่
ถือโทษโกรธชิง ความหึงรายมา
น้องเป็นเศรษฐี พี่เป็นคนใช้
ไม่น่าหาช่อง หึงน้องเปล่าเปล่า
หรือพี่ไม่จำ น้องทำกับพี่
ถึงเป็นพระสงฆ์ อยู่ทรงผ้าไตร

ไอ้พระสุธี หลบหนีไปไหน
นึกน่าสงสัย หัวใจผู้ชาย
เห็นคุณความดี กลับหนีหน้าหาย
ไปเสียอย่างง่าย ผู้ชายใจเบา
น้องยังรักใคร่ ยึดไว้เป็นเสา
ผู้ชายมากเมา ชายเอาแต่ใจ
ถ้าคิดความดี คงหนีไม่ไหว
หัวใจไม่ดี ไม่มีไฉ่บุญ”
(ตะวันลับฟ้า)

กลอนสี่ (๗)

“หักห้ามความอาย เทียวอนไหว้วานบ้าน ขอทานอีกหน หนุจนหนักหนา
 ขอข้าวเลี้ยงน้อง เลี้ยงท้องมารดา เมตตาหนูบ้าง อย่าหมางอย่าเมิน
 คุณแม่เป็นบ้า กาญจนาไม่ทิ้ง รักจริงใจนาง ไม่ห่างไม่เหิน
 ทำบุญทำทาน เกิดท่านผู้เจริญ อย่าเมินเลยพ่อ ลูกขอพึ่งพา”
 (ราชินีมหากาฬ)

กลอนสี่ (๘)

“ออกจากปรารค์ปรา น้ำตาไหลย้อย ถึงคราวกรรมด่าด้อยต้องอายสัตว์บัคสี
 พ่อแม่ก็เหยียดหยาม เขาสิ้นความปรานี นุษยบารตรี ต้องจำพรากจากไป
 ผู้ชายไม่ต้อง มามีท้องขึ้นได้ เเคราะห์ห้ามยามร้าย น้องสร้างไว้ชาติไหน
 หรือฟ้าดินบันดาล ให้มีการเป็นไป ไม่ใครเคยเป็น เหมือนอย่างเช่นน้องเลย
 จากพ่อแม่มา น้ำตาไหลนอง กรรมของลูกแล้ว นี่เคราะห์แล้วเคราะห์เหลือ”
 (ทนายทพระยา)

กลอนสี่ (๙)

“ลงจากเคหา น้ำตาข้อยไหล เศร้าสร้อยน้อยใจ พระทูนหัวผิวขวัญ
 บุญน้อยด้อยต่ำ เพราะเวรกรรมตามทัน บรรจบครบวัน ชีวิตน้องต้องตาย
 แรกคราวรักใคร่ พี่ได้ให้สัญญา มาพลิกพลั้วชีวิหา เขาหลบหน้าหนีหน้า
 เมื่อชายเสียสัญญา น้องจะขอลาตาย จีนอยู่หนุอย เมื่อชายไม่เมตตา
 เป็นกรรมของน้องจริง จะต้องวังเหวตาย ชลนัยไหลราย มันไหลซ้ายไหลขวา”
 (สายเลือดขัตติยา)

กลอนสี่ (๑๐)

“แรกเราเริ่มรัก น้ำผักก็หวาน
 เสี่ยงหวังเรไร อยู่ในพนม
 เห็นฝูงนกเป็ดล่า คลอเคล้าเคลียคู่
 เห็นนางชะนี ที่ปลายโพदान
 สาวหยุดสังเกต น้ำเนตรย้อยหล่น
 เขาว่านางโมรา ตัณหาเมาแก้ว
 พอเห็นแสงสุริยา มันคิดว่าเลือดฝัว
 เรื่องฆ่าฝัวตัวเรานี้ไม่เคย

ครั้นอยู่มานาน น้ำตาลก็ขม
 ฝืนชมถึงสัตว์ ตัดความรำคาญ
 เราอยู่เอกา นึกน่าสงสาร
 นิทานยังมี ชะนีโหนดัว
 ถ้าชะนีเป็นคน จะร้องบ่นเรียกฝัว
 ฆ่าฝัวเสียได้ ช่างไม่อายเลย
 โหนดัวเรียกหา กรรมแหละโมราเหย
 โฉนเลยต้องแยกทางห่างกัน”
 (แสงวาริน)

กลอนสี่ (๑๑)

“จะกล่าวถึง โยคีดาฤทธิถก
 ถูกเขาไล่ตี ต้องวิ่งหนีเขามา
 ถูกศิษย์ภูตตาย เพราะกูไม้ที่เค็ด
 กูคุดเอาหนัด กูฉัดเอาแจ็ด
 นึกถึงความหลัง มานั่งกิดกิด
 มันเป็นชาติยักษ์ กูรักเอาหนัด
 ไบรามท่านว่า ไร่ช้านานนัก
 มันตายดับคั้น เพราะสิ้นฝีมือ
 ภูหนี่วันนั้น หัวสั้นงกก
 โหมไ้อู่ลูกสัตว์ มันชัคกับพลก
 แผลหนึ่งหัวแตก เที้ยวแตกแจ็ดแจ็ด

ถึงเวรเกษมชัคค เพราะชั้หกชั้แท้จ
 หนามไม้ไผ่ป่า เที้ยวฝัวแหกแหม็ด
 แล่นคุดคุดอแหม็ด ดินเคล็ดจะกลิด
 น้ำตาไหลแล็ด นั่งแจ็ดโลहित
 กูพลอยทำผิด เพราะศิษย์ที่รัก
 อยู่กันเ็นวัด ชื่อหัสจักร
 ลูกโหนดัวรัก มันชัคลงรก
 ชาวเมืองเลื่องลือ เสียชื่อตาก
 เข้าช่อนในรก แล้วยังไม่เม็ด
 ศิระะตาก มันฟกเสียแหม็ด
 โหมไ้อู่แจ็ด ยังรุมกันทุบ”
 (แสงวาริน)

กลอนสี่ (๑๒)

“ยังมีสาวขาวสวย เคิมมวยปิ่น นางเดินยิ้มพินขาว มาตามยาวถนน
 สิบแปดปีนี่ อยู่ดีชอบกล หน้ามนรูปร่าง แก้มคางคิ้วคอด
 เมื่อแรกวันวา เวลาตอนบ่าย แม่ควายยึกยวบ มั่นว่ารูปน้องหล่อ
 ไล่เสื่อคอกสัก สาวปักคอกปอ สองถันคั้นล่อ ขาวเหมือนดอไฟลอน
 นาคกายย้ายกร แขนอ่อนเหมือนเหล็ก ลำเล็กเอวบาง เหมือนอย่างถนน
 สิริร่างอย่างสาว ชาวเมืองบน อำนาจผลบุญลือ สะคือกลวง
 ทั้งแข่งขาน้ำหลัง ตั้งอุทิศ ให้แม่หิดจับจอง เป็นของหลวง
 สิบแปดปีศรีสวัสดิ์ เป็นรัศดวง จมูกกลวงน่ากลัว มาได้ผิวโนราห์”
 (น้องแก้ว)

กลอนสี่ (๑๓)

“ไม้คอกออกช่อ บานล่อลมหนาว ดอกดวงร่วงพราว เพราะทนหนาวไม่ไหว
 ลมแรงแก้งพัด สะบัดโบกใบ กมรชอนไซ เข้าสมทบรบกวน
 หลึงเหมือนดอกไม้ ผู้ชายเหมือนผึ้ง ชอบเคล้าชอบคลึง เข้าจับต้องของหวาน
 ประคูดอกมาก บุนนาคนางนวล บานราชชายควน ดอกจงกลมฉะ
 รักซ้อนซ่อนกลิ่น กระถินนมแมว อับกาศดอกแก้ว แผ่กิ่งก้านสาขา
 กุหลาบราตรี จำปีชะบา ศรีตรังดงา ที่ก้านย้อยสร้อยดาว”
 (ตั้งใจกับความรัก)

กลอนสี่ (๑๔)

“เดินคงเคียวคาย เหลียวซ้ายแลขวา สุขลนา ยิ่งคลอกคลั่งหลังไหล
 เวรเคยเคยทำ ผลกรรมปางใด ไม่มีใคร จะมาช่วยด้วยเลย
 หนีภัยคนพาล จากบ้านเมืองแล้ว ยังไม่แคล้ว กลับทุกข์แล้วทุกข์เหลือ

แย็บอับปาง แยกทางกันเลย
 คีร้ายตายเป็น ไม่เห็นหน้าแม่
 บนเทพเจ้าคง บนองค์เจ้าป่า

ไอ้แม่เอย ลูกสงสารมารดา
 กรรมแท้แท้ ลูกได้แต่มองหา
 ไปรดเมตตา ช่วยคุ้มครองป้องกัน”
 (สัจจะกับความรัก)

กลอนสี่ (๑๕)

“ค่อยเพลินเพลินเดินชมพันธุ์ไม้ดอก กำลังออกช่อก้านบานขยาย
 เป็นทิวแถวแก้วออกเป็นดอกทราย ทั้งดอกไม้ต่างประเทศพิเศษพันธุ์
 กาหลงกุหลาบ อังคาบดอกเกด ประเภทกล้วยไม้ แขนงไว้เป็นหลั่น
 ดาวเรืองดอกทราย ดาวฉายดอกจัน พวกอัญชัน สีสันแพรวพราว
 มีไซ้ดอกโศคนาน บานได้เสื่อ กลีบสีเนื่องงามสม ดอกนวมสาว
 หลิวถอดวางถัด ไม้คัดศอยดาว ลมหนาวพัดโยก กิ่งโอบกบัดใบ
 ถึงสระบัว แลเห็นตัวมัจฉา วายไปมา ดูคงคาไหวไหว
 เทพธำรงค์ หลงเข้าสวนสุมาลัย แอบพุ่มไม้ มองนุชพระบุตรี”
 (ทนายาทพระยาจู)

กลอนสี่ (๑๖)

“เดินทางข้างถนน สากลั่วคนรู้จัก จะถามทักเรื่องราว ว่าลูกสาวเศรษฐี
 ก้มหน้าเดินทาง นางเดินกลางราตรี หลีกหนีจากบ้าน สงสารร่างกาย
 พ้อคบคนผิด คุณพ้อติดคนชั่ว แกลหาหัวให้ลูก ที่ไม่ถูกเป้าหมาย
 ลูกรักคนดี ถูกพ้อตีแทบตาย ขับไล่จากบ้าน ยิ่งรำคาญหัวใจ
 พี่จันทร์คนหนึ่ง ก็พ้อพิ้งที่ได้ คงจะไม่ตัดรัก ให้พลอยพักอาศัย
 ถ้าไม่มีพี่จันทร์ แล้วน้องจะหันหาใคร ตัดสินใจเดินทางมากลางคืน”
 (จำเลยรัก)

กลอนสี่ (๑๗)

“เดินกลางนางกรวย หน้าवलันม่น้อง เนืองนองชลเนตร นำสมเพชหนักหนา
 เหลียวหน้าเหลียวหลัง ระวีงบิดา หากมาพบเห็น กลัวจะเป็นเรื่องอื่น
 ถูกบอกว่าไม่รัก พ้อซักให้หมั้น กรรมจันหนักหนา ถูกบิดาฝ่าฝืน
 ถูกสาวคนหนึ่ง ต้องไปพึ่งผู้อื่น หลายคืนหลายวัน พี่จันทร์แสนดี
 ถึงเขาจะเอ็นดู ก็เราอยู่ไม่ไหว เกรงใจพี่จันทร์ เพราะเหตุนั้นจึงหนี
 พี่จันทร์ก็หว่าง รักน้องดวงฤดี แต่กลัวที่รับเคราะห์ ไม่เหมาะสมเสียเลย
 จำเป็นต้องหนี จากที่แล้วหนอ น้องขอลาที แล้วพี่จันทร์หาย”
 (จำเลยรัก)

กลอนสี่ (๑๘)

“เดินคงหลงแค้น สุดแสนสังเวช น้ำเนตรไหลราย ไหลซ่ายไหลขวา
 ถุ่มท้องร้องตาม ได้ความเวทนา ไม่น่าทอดทิ้ง ไม่จริงใจเลย
 สัญญาว่ารัก กลับหักหลังน้อง ยามท้องศั้วหนี ทุกขจีหึงเหย
 ปลุกรักหักหาย กลับกลายเป็นเคย กรรมเขยน้องทำ เวรกรรมปางใด
 เสียแรงน้องหวัง น้องตั้งเป็นหนึ่ง หมายพึ่งบุญศั้ว ขอมศั้วเหลวไหล
 ศั้วกลับทอดทิ้ง ไม่จริงน้ำใจ สายไซรักขาด ชายชาติหลอกหลวง”
 (คัมภีร์คำ)

กลอนสี่ (๑๙)

“พระ โภมณำพานางสร้อยแก้ว หลายวันแล้วเดินทางกลางไพรศรี
 ขวนชมเขาชมป่าพนาลี ฟังคนตรีธรรมชาติที่กล่อมไพร
 คุเหว่าหวานแหว่ ไก่แก้วขานขัน จักกระจัน กลั่นเสียงเกลี้ยงไส
 นกน้อยอ้ออ้ออิง หรีดหรีงเรไร คั่นไพรลมหัด ไบกวัดกิ่งแก้วง

กล้วยไม้ใกล้หมาก จากพรากพลัดคู่
 นกเปล้าจับแปล้ว นกแก้วกินแมง
 กระแตไต่ไม้ กระต่ายไต่หิน
 นกกรงจับกร่าง นกยางจับยุง

เขาคูขานขัน ตะวันยอแสง
 ปลายแหวนนกเหว่า ชายเขานกยุง
 กวางเดินนกบิน หากินเป็นฝูง
 นกทูนจับท่อน บินร่อนบินรา”
 (คัมภีร์คำ)

กลอนสี่ (๒๐)

“มาถึงจึงว่า นิจาสร้อยแก้ว
 นื่องไม่ควรคิด นอกทิสนอกทาง
 จะให้หัวเพชร เม็ดเท่าลูกฟัก
 รักที่เถิดนื่อง ไม่ต้องเอียงอาย
 รับที่เป็นแฟน แก้วแหวนเงินทอง
 จะดีข้ามรงค์ ให้เท่าเท่านี้วก้อย
 ไปไหนมาไหน หมากจับพลูจับ
 ให้เจ้ามียศ ปรากฏเลื่องลือ

หลายวันแล้ว แลนื่องหมองหมาง
 รักที่เถิดนาง ทุกอย่างสบาย
 หัวเพชรของยักษ์ พี่รักพี่ให้
 จะได้ทูนเทิด ให้เลิศให้ลอย
 พี่กองให้หมด ไม่ปกไม่ฝอย
 จะดีสายสร้อย ให้เท่าเท่าแม่มีมือ
 พี่เลี้ยงส่งหีบ เจ้าไม่พักถ้อ
 ขึ้นชื่อเมียพี่ ต้องดีจริงจริง”
 (คัมภีร์คำ)

กลอนสี่ (๒๑)

“ทนทุกข์บุกป่า ตั้งหน้าหนีหน้าย
 เขาไม่ไซ่พ่อ เราไม่ขออยู่
 เสียแรงลูกหวัง ว่าพ่อบังเกิดเกล้า
 নয়นั่นต้องนี้ จำจี้จำไซ
 พอลูกเข้าใกล้ กอดซ้ากอดขวา
 วาจาปราศรัย แต่หัวใจเป็นพราน

ทนอยู่ไม่ได้ แสนอายอดสู
 เพิ่งรู้เรื่องราว แสนเศร้าหัวใจ
 พอลูกเป็นสาว ไร่เฒ่าหลงไหล
 ลูกไม่เข้าใจ แต่สงสัยมานาน
 ใจคดหมกท่า ปากว่าสงสาร
 จีนอยู่กันนาน เสียการแน่นอน

ต้องรีบหนีหน้า ยอมตายคาบหน้า
ผู้ใหญ่ไม่จริง น้ำกลิ้งไบบอน

ไม่ขอกลับมา ฟังองค์ทรงศร
เจ้าแม่แสงอน ต้องเลิกร้างห่างกัน”
(เจ้าคำคง)

กลอนสี่ (๒๒)

“เดินพลางนางครวญ หน้าवलนึ่งนึ่ง ชลนัยไหลนอง หัวใจซึ้งห้วงหลัง
พลัดพรากจากเรือน ก็เหมือนนกดครั้ง ความหวังเบื่องหน้า ไม่รู้ว่าอย่างไร
ตามหามาจบ ไม่พานพบผัวรัก ออกหักแล้วแน่ จะเหลียวแลคนไหน
เป็นกรรมของน้อง จะเรียกร้องผู้ใด คนไหนช่วยเหลือ โอบเอื้ออารี
แรกนึ่งเป็นสาว พวกบ่าวบาวมุงหมาย พอดกเป็นม่าย ผู้ชายบ้ายหน้าหนี
ชายฉวยโอกาส ชายชาติไม่ดี ชายหนีจากน้อง สาวก็ต้องตามมา”
(เจ้าแสงเพชร)

กลอนสี่ (๒๓)

“เดินพลางนางครวญ หน้าवलนึ่งนึ่ง น้ำเนตรเนืองนอง คร่ำครวญหวนหา
แรกรักแรกใคร่ พี่ชายให้สัญญา วาจาเปลี่ยนแปร พุดไม่แน่มั่นนอน
แรกพี่ต้องการ พี่สาบานลงทุน หลงไหลไออุ่น ร่วมเรียงเคียงหมอน
ผ้าผ่อนล่อนหลุด พี่ไม่หยุคไม่หย่อน สองกรพี่ปล้ำ ลูกคำเคล้ำคิ่ง
คิ่งเกล้าเต้าตุ้ม สองตุ้มเต้าแต่ง ที่นอนไม่นึ่ง จมูกถึงมือถึง
นึ่งไม่พักหลับ พี่เฝ้าจับเฝ้าคิ่ง เดียวคิ่งเดียวค้ำ พี่กล่าวคำสัญญา
ว่ารักน้องจริง กลับทิ้งน้องได้ การมคมชาย พลิกปลิวชีวิหา”
(เจ้าแสงเพชร)

กลอนสี่ (๒๔)

“ฝ่ายสร้อยสนกับอุบลดาราสวย แวดล้อมด้วยข้าฝ้าสาวสนม
 ดอกไม้งามยามเพลินนางเดินชม กระแสลมโยกกำนทานตะวัน
 กาหลงกุหลาบ อังกาบดอกเกด ประเภทกล้วยไม้ แขนงไว้เป็นหลักัน
 ดาวเรืองดอกกราย ดาวฉายดอกจัน พวกอัญชัน สีสนับเพรวพราว
 สร้อยทองสองถาง ตั้งข้างดอกเข็ม บานเต็มสวยแรง เข้มแดงเข้มขาว
 เพลิดเพลินดวงถัด ไม้ค้ำคพวงดาว นมสาวดอกโศก ลมโบกบัคใบ
 ถึงสระบัว เห็นค้ำมัจฉา ว่ายไปมา คงคาไหวไหว
 ภาณุมาศเข้ามาใกล้สองสายใจ สาวสร้อยสนสนพระทัยขึ้นทันที
 เหมือนเทพบุตรจากสถานพิมานเมศ ทอสบเนตรรักคืนสิ้นบัคสี
 ปัญญาออกทอดสะพานการไมตรี โดยวิธีอัมรับให้จับใจ”
 (แรงอธิษฐาน)

กลอนสี่ (๒๕)

“เข้าดงดึกดึกกรก ตั้วตักตื่นตื่น คชสีห์หมีเม่น มั่นหลักทางห่างเหิน
 ลิงค่างกวางทราย แคร่ร้ายรีบเดิน สุกรมากเกิน รอยเดินคุดคิน
 มารยอก่างเหยียบ เเพาะเหยียบโพงพาง แคร่เนื้อเสือกวาง วังวางหลักสิ้น
 ที่หนีไม้ทันมารจับพิศแล้วกักกิน แล้วตั้งพระชายักษ์ทมิฬไว้ถื่นคง”
 (ต้นรักดอกโศก)

กลอนสี่ (๒๖)

“แม้วันทองหมองมัวฟัวติดคุก ออกเมียดูกข์ดังเพลิงเถกิงผลาญ
 ชลนัยน์ไหลตลอดคังท้อธาร นางเดินร้องกลับบ้านสงสารตัว
 เป็นกรรมเสียแล้ว พี่พลายแก้วของน้อง ไหนเมียมมีท้อง สามีต้องโทษหลวง

เหมือนใครเอาเขาร ชื่นมาซ้อนบนทรวงชด้นน้ไหลร่วง ถึงคราวดวงเราไม่ดี
กรรมเอยเคยสร้าง มันตามล้างตามผลาญ โอ้กรรมนั้นบันดาล ให้อันทองหมองศรี
วิบัติพลัดพราก ต้องจรจากสามี สักก็เดือนก็ปี จะได้พิกันมา
ลำบากยากแค้น สุดแสนสังเวช น้ำเนตรไหลราย มันไหลซ้ายไหลขวา”
(ขุนศึกพระพันวษา)

กลอนสี่ (๒๗)

“จะเหลียวจะแล เห็นแต่ป่าไม้ น้ำเนตรไหลราย ไหลซ้ายไหลขวา
ประกาศเจ้าคง บหนองค์เจ้าป่า รักษาถูกไว้ อย่าให้มอดม้วย
ได้กลับถึงเมือง จัดเครื่องบัดพิล รอดตายคราวนี้ จัดบายศรีให้สวย
เจ้าคงเจ้าป่า เมตตาลูกด้วย ถ้าพ่อไม่ช่วย ต้องคับคั้นสิ้นใจ
เคราะห์ห้ามยามร้าย ถูกชายปลุกปล้ำ อุกุศลผลกรรม เราเคยสร้างปางไหน
ลำบากบุกบั่น กัดฟันแข็งใจ จะไปเวียงวัง สาวตั้งหน้าเดิน”
(สามมงกุฏ)

กลอนสี่ (๒๘)

“เดินกลางทุ่งราย เหลียวซ้ายแลขวา กลัวพ่อตามมา ออกสั่นหวั่นไหว
เร่ร้อนจรจัด สาวตัดสิ้นใจ กลัวภัยคนพาล หนีการวิวาห์
จากพวกจากเพื่อน จากเรือนจากเหย้า โชคเกณฑ์ถึงคราว สมเพศเสดสา
จากบ้านเศรษฐี ไร่ที่พึ่งพา ความหวังข้างหน้า มีคมนจนใจ
ลำบากยากแค้น สุดแสนสังเวช น้ำเนตรนองแก้ว เช็ดแล้วยังไหล”
(ฝนหลงฟ้า)

กลอนสี่ (๒๘)

“เดินดงองค์เดียว ยิ่งหวาดเสียวหนักหนา อสุชลนา ลงย้อยลบทบถัน
 ผลกรรมปางก่อน มันโคจรมาทัน ต่อสักก็วัน จะล่วงรอดปลอดภัย
 ใจนั้นพันผูก แต่จากลูกจากผัว ทูนหัวของน้อง คงจะต้องสงสัย
 สาบานได้เลย เมียไม่เคยนอกใจ ทำไมพี่ไม่ตาม ไม่มาถามข่าวคราว
 คำลงกร้าง น้ำค้างย้อยหยาด อากาศเยือกเย็น เหมือนจะเป็นเหน็บหนาว
 หนาวลมพรหมพรา มีหยาดน้ำค้างพราว ไหนหนาวด้วยละออง หมอกมาต้องเต็มตัว”
 (แรงรักรอยมลทิน)

กลอนสี่ (๓๐)

“กรรมเคยเคยกทำ ผลกรรมปางก่อน เวรกรรมซ้ำซ้อน คำวดีนสิ้นหวัง
 ถูกผัวทอดทิ้ง ผัวชิงผัวชิง สิ้นงามความหวัง โศกศัลย์รัญจวน
 ชายใจไม่จริง ทอดทิ้งน้องได้ ใจชายหนอชาย คั่นโดยโหยหวน
 ดวงตอกอกหัก ความรักเรรวน เสียนวลแล้วนาง ออกเดินทางตามชาย”
 (ราชินีวิปโยค)

กลอนสี่ (๓๑)

“เดินพลางนางครวญ หน้านวนนึ่งน้อง น้ำเนตรเนืองนอง ใจข้องห่วงหลัง
 พลัดพรากจากเรือน เหมือนนกตกกรัง ความหวังเบื้องหน้า ไม่รู้ว่าจะอย่างไร
 หากผัวไม่รับ ถ้าเรากลับบ้านป่า ชาวบ้านนินทา จะเอาหน้าไว้ไหน
 ผู้ชายหลายล้น เขามาสิ้นอาลัย ตัดใจน้องแล้ว ให้ลูกแก้วกำพรา
 รักง่ายหน่ายไว ใสน้ำใจผู้ชาย แรกรักก็ง่าย พลิกพลิวชีวา
 แรกรักแรกหลง แรกตกหลงสัญญา พุดจาแล้วทิ้ง พี่ไม่จริงใจเลย”
 (ฝนหลงฟ้า)

มันแก่นจิตคิดจับพระบิดา
คิดตัดรากถากรักพวกยักษ์พาล

พิฆาตฆ่าเสียให้ผงไม่สงสาร
พระจอมมารก็ไม่อยู่ในบุรี”
(เจ้าคำคง)

“เจ้าคำคงมาอยู่ในสวนหลวง
ในส่วนลึกศิกรักหนักอารมณ์
เป็นคนต่ำคำเตือนให้ตัวคิด
ถึงเราจักรักจริงนึ่งไว้ใน
แต่เจียมตนจนตายก็ไม่กล้า
ถึงข่มกลืนขืนกล่าวจะร้ายราน
ไม่สมรักสักรายกระต่ายเหย
ถึงแรมเดือนเลื่อนดับเป็นกัปปีกลับ

ก็โรยร่วงเริ่มทุกข์ไม่สุขสม
เพราะมีปมค้อยคูดูใจ
ไม่มีสิทธิ์เทียมศักดิ์ทำมักใหญ่
เพียงหัวใจคำคงหลงมานาน
สกุลกาหรือจะเปรียบเทียบหงส์หาญ
เหมือนนิทานเรื่องกระต่ายหมายพระจันทร์
บุญไม่เคยขึ้นไม่ถึงซึ่งสวรรค์
ก็พระจันทร์ไม่มาให้กระต่ายเซย”
(เจ้าคำคง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒)

“พอทราบความหลังทั้งหมดสลดจิต
ไม่จองกรรมจำก่อกันต่อไป
อันเรื่องราวเราร้อนตอนเกิดเหตุ
อย่ารันทลลโคทของโปรดปราน
ไม่หลงศักดิ์รักษาสิกขาบท
แม้คิดทวนคุณทำวก็เท่าฟ้า
ตั้งว่าน้องปองหมายสายโลหิต
ไม่ลืมนบุญคุณค่าสัจจาใจ

เรื่องถูกผิคนั้นอยู่ที่ผู้ใหญ่
เราครองไตรสิกขามาช้านาน
ธรรมสังเวชใจพระองค์เกิดสงสาร
เลิกคิดอ่านระแวงในอาตมา
เรื่องคิดคดพยาบาทไม่ปรารถนา
ขออาสาตามน้องความข้องใจ
เรื่องจะคิดทรยศโปรดจงหมดสงสัย
ที่ท้าวไทชูปเสี่ยงถึงเพียงนี้”
(เจ้าคำคง)

“ทั้งสองสาวชาวป่าค้นหาหุ้ม
จะครองชายใคร่ชมภิรมย์เซย
ไม่สมรักสักกรายผู้ชายนี้
จึงตามมาตามองตลอดช่องป่า

ยิ่งร้อนรุ่มในอุรานิจาหาย
ก็ลืมเลยเรื่องอายตามชายมา
ทั้งนึ่งที่คาหันด้วยค้นหา
ไฉ่คำพาแบกนางกลางหงพี”
(เจ้าคำคง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓)

“พระแสงธรรมเดินทางสืบชิตา
สืบโจรไพรใจไพรไรร่องรอย
เราเมตตามาตามด้วยความหวัง
นายโจรใหญ่ใจหยาบสร้างบาปกรรม
เราเพิ่งรู้ผู้ร้ายที่หมายปอง
ทั้งสินธุสุธาเวลานั้น
แรกเราเด็กเล็กแดงไม่แจ่มจิต
สงสารลูกกษัตริย์ต้องพลัดพราย

มูมานะใจคอไม่ทอดลอย
ยิ่งเศร้าสร้อยใจพระสงฆ์องค์แสงธรรม
หรืออุกหลวงวอควายระสายระลำ
ไม่น่าทำให้เขาพรากไปจากกัน
ก็พี่ของเสื่อสุธาบิดานัน
เขาลือลั่นเรื่องราวเป็นดาวร้าย
พอได้คิดแล้วอดสูไม่รู้หาย
ฝ่ายเมรุตันร้ายล่อคอกพาหม้อลอย”
(เจ้าคำคง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔)

“จอมกษัตริย์กายศิลป์ไม่สิ้นเศร้า
ทุกข์ทวิทนทเวษความเมตตา
เป็นเคราะห์สาวคราวโสภวิโชคชัย
กรรมบันดาลการบันดิษฐ์ให้ผิดไป
เหมือนเดือนลับดับร่วงจากห้วงหา

ทั้งพระนางเจ้าร้อนใจอาลัยหา
อนิจจาลูกต้องจากลำปากใจ
ลูกต้องรับผลกระทบทำไฉน
เจ้าจอมใจจำสงจากวงวัง
ต้องโสภเศร้าสลดจิตด้วยผิดหวัง

แม่ร้อนใจเมื่อไรเจ้าจะเข้าวัง
 เคยอยู่ไกลย้ายไกลไปจากแม่
 ช่างเคราะห์ร้ายคล้ายเรื่องเบื่อง โบราณ
 แล้วเปลี่ยนแปลกแยกย้ายขยายเรื่อง
 ชาวน้แข็งศิลป์ป็นศาสตร์ปราชญ์เปรียบปราย เป็นนิยายพื้นเมืองสืบเนื่องมา”
 (ม่านมลทิน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕)

“เจ้าคำคงพาน้องวรรณวิลาส สืบหาญาติตระกูลวงศ์ยังสงสัย
 น้องอาภัพอับปางช่างกระไร แรกเข้าใจว่ายักษ์ของค้บิดา
 พอเต็มสาวเต้าสองมันปองหมาย ท้าวมารร้ายสิงหราชปรารถนา
 จะใคร่จ้องครองเจ้าเฝ้าเกี่ยวพา ใ้ปัญญาเล่ห์หลมจะชมเชย
 พอหนีมาหน้ามนก็จนทำ มันตีตั้งไว้กลางป่านิจจาเหย
 ไม่ใช่ญาติชาติยักษ์อย่ารักเลย ชาค้ก่อนเคยสร้างกรรมทำกันมา
 ที่ช่วยน้องชองไหนพอช่วยได้ จะช่วยให้พบวงศ์พระพงศา
 ฝ่ายเมรุต้นหม้อลอยก็ถึงมา มันตกลงตรงหน้าเจ้าคำคง”
 (เจ้าคำคง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๖)

“แสงสุริยันนั้นยังกำลังเศร้า คิดเรื่องราวความหลังยังไม่หาย
 เพราะทว่าเกณฑ์เวรเกาะจึงเคราะห์ร้าย เสียแรงหมายเข้าวัดด้วยศรัทธา
 เป็นนักถิธิ์นิสัยสละหมด เรื่องลาภศออำนาจไม่ปรารถนา
 กลับเกิดมารการมีสตรีมา อยู่ว่าควาร่วมกันไม่ทันนาน

มันแกลังทับกลับทำระย้ายับ
ต้องจำพรากรจากพลัดวัดอาจารย์

หลวงตากลับตัดเชื้อไม่เชื่อหลาน
มาพบพานแสงอาทิตย์พระบิดา”
(ม่านมลทิน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๗)

“จุดความหวังตั้งไว้หมายว่าญาติ
หากช่วยเหลือเชื่อหลานการชิงชัย
ใจสาวแก่นแสนคาดมุ่งมาดหมาย
มุ่ง โคนาธานินทร์แผ่นดินมาร
ต้องหนามเกี่ยวเหนียวกายเป็นรายรอย
แต่แรมทางร้างทุ่งถึงกรุงไกร
คงไม่อาจตัดรักผูกผลักไส
จะยกไปโรมรันประจัญบาน
จะทำลายเลือดไทยจุดไฟผลาญ
ต้องกันดารบุกแดนสุดแสนไกล
โลหิตย่อยซีก ไชมข โลม ไหล
ก็รีบไปขอเฝ้าเจ้าจอมมาร”
(ตุ๊กตาทอง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๘)

“ยิ่งคร่ำครวญหวนหาอนุชาชาติ
จะดีร้ายได้รู้กับผู้ใด
ยิ่งมอหามาหาหามีได้เห็น
เพราะนางยักษ์นักยั่วเป็นตัวดาว
เราห้กร่างห้ำรักนางยักษ์ร้าย
แต่ผ่านทิศผิดทางกลางพนม
น้อง โโกมาศตกคิด ไปทิศไหน
พลัดกัน ไปกลางคองหลงทิศทาง
มันช่างเป็นเวรวิบัติซ่องซัดขวาง
ให้แยกทางกับน้องหมองอารมณ์
เป็นรายห้รักภัยเพราะมันไม่เหมาะสม
ถึงพรหม โลกแคว้นดินแดนมาร”
(คัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๘)

“คงสมหวังดังสวาทที่คาดหมาย	ถึงยามรักยักษ์ร้ายก็คงไม่หักหาญ
แม้ผ่านตอนผ่อนตามความต้องการ	พระจอมมารเจ้าเมืองไม่เคืองคา
ได้สมรักศักดิ์ราเผ่ากษัตริย์	สืบประวัติรุ่งเรืองไปเบื้องหน้า
ความรักนางร่างนุชสุดโสกา	อัยยาศัยในน้ำใจนาง
ความประสงค์คงประสบประสิทธิผล	พระจอมคนคงไม่เมินให้เห็นห่าง
เชื่อถูกยักษ์รักยึดไม่จีจาง	พระเดินทางเข้าเฝ้าเจ้าจอมมาร”
	(คัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๐)

“เรณุกาอาวรณ์ถอนสะอื้น	ทุกคำคืนคร่ำครวญยังหวนหา
เขาหักร้างห่างเรให้เอกา	อนิจจาใจเจ้าเฝ้าอาลัย
ทั้งถูกเด้าเล่าต้องเป็นกำพร้า	จะหลบหน้าหนีอายไปไว้ไหน
เพราะรักจางร้างจากลำปากใจ	ถึงอยู่ไปเป็นคนไม่พ้นอาย
ยังมีจิตมิคิดจี้ไม่มีหวัง	เราพลาดพลั้งลงเพราะเชื่อเขาเหลือหลาย
เป็นสาวคอยสอยดาวถึงคราวอาย	ยังอยู่ภายในอ้อมล้อมศิรินทร์”
	(คัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๑)

“ข้างฝ่ายนางยักษ์นิมิตคืนวัน	เมื่อมีครรภ์สามีหลบหนีหน้า
พระทิ่งน้องท้องนางร้างแรมรา	ความเมตตาไม่มีเหลือเป็นเชื้อใย
ยิ่งมองหามาหายมิได้เห็น	ลูกจะเป็นเด็กกำพร้าหน้าตาไหล
นางตามผัวตัวผอมค้ำด้วยตรอมใจ	พระหนีไปลับหายสุดสายตา

ทีโกลมลกลมากปากว่ารัก
 ไม่สมรักศักดิ์เราเผ่ามารา
 แต่ปากหวานปานว่าเมตตาคิด
 ไม่รักห้วงดวงให้เราตายใจ

แล้วกลับหักใจจากชะวากผา
 พระหนีน้ำทอดทิ้งไม่จริงใจ
 นื่องหลงผิดเชื่อว่าจาที่ปราศรัย
 แล้วหนีไปลิบดับไม่กลับมา”
 (กัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๒)

“ฝ่ายเจ้าแม่เรณุกายังอาวรณ์
 ไม่สมหวังสังเวชน้ำเนตรนอง
 เขาพบรักพักร้อนเราผ่อนหา
 พอรักจางร้างจรให้ร้อนใจ
 เราคนดงคงได้แต่รายเศร้า
 ยามโชคร้ายชายร้างสร้างราศี
 จากเงื่อมเขางนเขตกุมภวา
 ออกตามผัวตัวพอมจากอ้อมคอย
 ช่างมีจิตมีคอบพิภพทิศ
 เรามีจิตจะปีคนานสักปานใด

อ้อมอุทรตามผัวยิ่งมัวหมอง
 เมื่อยามท้องผัวทิ้งไม่จริงใจ
 สำคัญว่าซื่อตรงไม่สงสัย
 ไม่เหลือใยไว้เป็นเชื้อเอื้ออารี
 ทั้งลูกเค้าคิดท้องยิ่งหมองศรี
 จำต้องหนีเผ่าพงศ์คดคนคอย
 หยาดน้ำตาหยดเหาะเฝาะเฝาะพอย
 เหมือนว่าวลอยลมร้ายตัดสายใย
 แต่เมฆมิกสุริย์แสงยังแจ่มใส
 นางตั้งใจตามหาพระสามี”
 (กัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๓)

“เชื่อนางวางใจนื่องลองไปขอ
 รักเป็นเตยเลขมาดกอกละอาย

น้ำใจพ้อหาญหักคัดรักหาย
 แสนเสียดายเมื่อดวงดับก็อับจน

หรือน้องรักนักร้องให้พอหลง
ยังรักน้องปองหวังเป็นกังวล

ความประสงค์ไม่ประสิทธิ์สัมฤทธิ์ผล
สุดจะทนทรมาณด้านจิตใจ”
(คัมภีร์คำ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๔)

“พวงศันราหน่อนรินทรนเรศฤทธิ์ พร้อมด้วยมิตรคู่ใจอยู่กลางไพรพฤษยา
คิดถึงลูกถูกแล้วเหมือนแก้วตา ถูกลักพาใจของพ่อแสนทรมาน
เมื่อยามนั่งยังนึกรู้สึกเศร้า ความร้อนราวพระเพลิงร้ายทำลายผลาญ
สายลมโกรกโลกไกล โบกใบตาล ไม่พัดผ่านความร้อนให้ผ่อนคลาย
ที่ร้อนหนักรักไไหนรักใครเล่า จะรักเท่าเทียมลูกผูกใจหมาย
แต่กำเนิดเกิดหนูศัตรูร้าย มันฉวยได้ท่วงทีพาหนีไป
เป็นข่าวยร้ายใช้รวมกลุ่มใจพ่อ นำเนตรคลอกคลอคลั่งลงหลังไหล
พ่อไม่ตายหมายจะตามความกลุ่มใจ ผจญภัยไปจนพบกุมารา”
(ครูบ้านนอก)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๕)

“วงศัวิชาญราชากับพระยาหญิง รักจริงจริงพระนัคคากล้ำสนาม
เจ้ากราบลากรับรับลำดับความ จะคิดตามสังเกตดูเหตุการณ์
ตั้งใจมากจากเมืองเรื่องปัญหา หญิงผกายังเป็นทุกข์ไม่หนักหนาน
คำสาปส่งคงโศกสัลย์หลายวันนาน กรรมบันดาลการบรรคิชฐ์คิดร้อนใจ
นับวันทำนารันทศลดจิต จะหมดพิษภัยอาถรรพณ์ต่อวันไหน
อยู่วังทรงวังเวงเพราะเกรงภัย ยกเวียงชัยแก้ว โกรมณัสมเวลา”
(น้องแก้ว)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๖)

“ฝ่ายจันทร์จيراอาศัยอยู่บ้านเช่า	กำสรดเศร้าสารพัดแสนขัดสน
ผิดจังหวะจะหวังเป็นกังวล	ยามผัวทิ้งยิ่งทนทรमानใจ
คิดถึงลูกถูกแล้วแก้วตาแม่	พ่อเจ้าทิ้งจริงแท้ทำไฉน
แม่โชคร้ายขายร้างไปห่างไกล	เวรอันใดเค็ดสวาทให้คลาดคลาย
เหลือพี่ไกรใจไม่กลายหมายว่าพี่	ยังเมตตาปราณีไม่หนีหน้า
คอยช่วยเหลือเชื่อแล้วว่ายอดชาย	โชคเราร้ายขายเรารับกลับไม่จริง”

(ครูบ้านนอก)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๗)

“ต่างจัดแจงแต่งองค์กลับเป็นสงฆ์สมมุติ	ดีที่สุดหลีกเลี่ยงให้ไกลหาย
แม้เห็นท่าหาทางวางอุบาย	เข้าให้ได้ถึงผู้ใหญ่ในวงการ
ถามเอรากลากเอารื่องคนเมืองนี้	ใครยินดีกับองค์พงศ์พิศาล
ต้องสืบหาสาเหตุสังเกตุการณ์	ไม่เนิ่นนานเรื่องลูกก็ตามถูกทิศทาง”

(ครูบ้านนอก)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๘)

“จากศาลาตาวิชัยเข้าไพรชฎ	นางสันทัดเส้นทางหวางเขาเงิน
ออกตามผัวตัวผ่านคงด่านเดิน	เกลฉ่วงเกินแรกกาลพาลพาลา
เป็นคนผิดคิดผูกผูกผูกผัว	มารู้ตัวตอนสายอายหนักหนา
เล็กคั้นรندانร้ายใช้ปัญญา	จะก้มหน้าองง้อขออภัย

“แม้ยอมให้ย้ายห้องมาครองคู่
ไม่ห้ามรักหักร้างน้องนางใด

จะได้อยู่ร่วมรักจนตักษัย
ทำจิตใจให้เยือกเย็นเป็นผู้ดี”
(สวรรณคัมภีร์)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๑๙)

“ฝ่ายวานทิพย์นวลนางในร่างชาย
ตามทีฟ่องต้องฝ่าฟันบุกบันป่า
ต้องรีบจรร้อนจิตติดตามที
จะศิร้ายได้รู้กับคู่ใด
เพราะเมียมที่มีพิษกับฤทธิ์หึง
พอเห็นนางสร้อยประสิทธิ์ตัวฤทธิ์ร้าย

เพียงเดียวคายคั่นคั่นเที่ยวค้นหา
พระบิดาให้หนุตามความข้องใจ
จนเดี๋ยวนี้ยังไม่รู้ว่าอยู่ไหน
ที่หายไปจากเมืองตอนเกิดเรื่องวุ่นวาย
ที่คิดถึงความบัดสีจึงหนีหน้า
ถูกยักษ์ไล่คุกคามติดตามดี”
(สวรรณคัมภีร์)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๐)

“แม่ปัญจราปราณีอาร์ลูก
อยู่กลางปากถ้ำเป็นเช่นชาวไพร
ไม่เวียนหลังวังหลวงสิ้นห่วงแหน
ตุ๊กตาทองต้นทนช่วยชนนี้

เกษมสุขตามประสาอักษมาสัย
เพราะน้อยใจพระภักศาไม่ปราณี
เพราะยังแค้นใจกษัตริย์รัศมี
ยังอยู่ที่กระท่อมคองพงพนา”
(ตุ๊กตาทอง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๑)

“พระจอมวังสั่งทำคำประกาศ
อย่าซ้ำเน้นเชิญนางรับรางวัล

ประกาศราษฎรทั่วรอบขอบเขตชั้น
เป็นสำคัญความดีไม่ตรีตรง

แต่เรื่องเหี้ยมเรียบหายไม่ได้ข่าว
ไม่สมตามความหวังยังพะวง

พระผ่านเกล้ากลุ่มจิตพิศประสงค์
ตั้งพระมงคลทองผู้ครองวัง”
(ตุ๊กตาทอง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๒)

“ตั้งแต่นั้นปัญจราก็คอยเฝ้า
ยังคิดแผนแค้นผิวในหัวใจ
เป็นสัจจสังจิตชีวิตนี้
ชั้นลูกเต้าเล่าคิดปิดความไว้

หวังลูกสาวมิปล่อยให้เข้าไปไหน
ตัดอาลัยแน่นับไม่กลับกลาย
ไม่ยินดีกลับหลังไม่หวังหวน
อยู่บ้านไว้ริมเขาลำเนาเนิน”
(ตุ๊กตาทอง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๓)

“พกากรองพระธิดาตั้งหน้าหนี
ไม่ยอกรักยักษ์ร้ายมุ่งหมายใจ
อันภัยคงพงคึกที่ลี้ลับ
เสียงการ้องก้องลั่นนางหันมอง
ยิ่งมอฆามาหายไม่ใช่แม่
อยู่ป่ารกปรกรมพนมไพร
จะสิ้นหวังสังเวชสุดเสศสา
ทุกข์อันใหญ่เหมือนใครเสริมให้เพิ่มพูน

จากธานีแก้ว โทณจาเข้าป่าใหญ่
ยอมบรณลี้คาบหน้าพกากรอง
หลากเหลือนับเหลือคณาน่าสยอง
เหมือนแม่ร้องเรียกหาด้วยอาลัย
ยิ่งท้อแท้อกพกาน้ำตาไหล
ยิ่งห่างไกลพระมารดาชิงอาศูร
วาสนาเหมือนกับจะดับสูญ
เพราะข้อมูลจากการเมืองเรื่องกลัวมาร”
(คู่สร้างคู่สม)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๔)

“ฝ่าย โขมพัศตร์พลัดระทมเมื่อลมร้าย	ยังไม่ตายตกลงกลางคองใหญ่
ยิ่งหนักจิดนิจจากอกอาลัย	ต่อเมื่อ ไรเรื่องร้อนจะผ่อนลง
ต้องหลงแดนแผ่นดินถิ่นดงคิบ	ยัง ไกลลึบป่ารกกำลังหลง
มาตามห้องต้องนานการจำนง	เราเห็นคงผิดคาดนิราศลา
ไทรห่างหลังวังหลวงเหมือนทรวงจะแหลก	อกจะแตกด้วยน้องซึ้งหนักหนา
น้ำค้างพรมลมพลัดพัด โขยมา	หยาดน้ำตาชายตคอกอกอาดูร”
	(มัจจุราชสายน้ำผึ้ง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๕)

“น้ำค้าง ไชก โลกกลมสายลม ไกรก	ออกเสียง ไชคประภาวดีหลบหนีหน้าย
เลิกรักชายคายนร่าคาญชาย	เพราะเริ่มปลายรักแปลไม่แน่ใจ
เราต้องหักรักหายเหมือนลายหัก	ถึงจากร้างจางรักก็ไม่ตัดขยับ
ถึงต่อไปใครจงมาครองใจ	ให้รักไกลใจประภาเหมือนฟ้าดิน
ไม่เวียนหลังวังหลวงสิ้นห่างหลัง	นางทิ้งวังทิ้งเขตประเทศถิ่น
เหมือนเดือนดับลับหล่นลงบนดิน	จากธานีินทร์ปาริฉัตรตัดทางจร”
	(มัจจุราชสายน้ำผึ้ง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๖)

สร้างอาศรมอยู่อาศัยในพงพี	“จะกล่าวตาสุกัททะพระฤาษี
เป็นนักสิทธิ์นิสัยไฝ่สงบ	ราวร้อยปีที่สถิตในกิจกรรม
จนชำนาญญาณในไสยาคม	ศึกษาจบเจนเวทวิเศษสม
	ถือพรตพรหมจรรย์ด้วยมั่นใจ

ความศรัทธาสาธุบรรลพคุณ	ความคิดอ่านแน่นอนไม่อ่อนไหว
เรื่องตัณหาตาเห็นว่าเป็นภัย	เราหนีไกลจากกิเลสไม่เจตนา
เจ้าพรหมเมรุเป็นยักษ์เกิดรักพ่อ	มาเป็นศิษย์ติดต่อขอศึกษา
อันมนตรีฤทธิพิศดารเป็นเคียรฉานวิชา	จงศึกษาสูตรพระธรรมจึงสำคัญ”

(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๗)

“ที่ภูเขานิลพัทประวัติร้าย	เพราะมีนายโจรอยู่ในคูหา
จนลือคังรังควงโจรา	เราหัวหน้าลูกสมุนชื่อขุนนิล
มีคูค่ายไว้พร้อมเป็นป้อมค่าย	ก่อสร้างไว้ซับซ้อนด้วยก้อนหิน
แม้คนไหนใครเหนือกว่าเลื่อนิล	มาเหยียบถื่นถ้ากูได้คูดี
มีเพื่อนรักพักร้างอยู่ปรางค์รัตน	ราชกุมารหลานกษัตริย์รัศมี
คอยชดเจือเชื่อจิตเป็นมิตรดี	ผูกไมตรีคบหามาช้านาน
พอสารมาถึงทราบซึ่งข่าว	รู้เรื่องราวพงศักราเจ้าฟ้าหลาน
ศัตรูแย่งแซงรักทำห้กราน	จึงมีสารส่งมาเข้าขุนนิล”

(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๘)

“พรหมเมรุยักษ์รักน้องรับรองช่วย	จะเสริมสวayıให้สูงส่งทรงศักดิ์ศรี
รับอาสาไปตามเกษราเทวี	จากบุรีเร่งรีบครรรไลจร
พระอยู่วังยังวุ่นใจขุนซ้อง	เป็นห่วงน้องเกษราสุดาสมร
ติดมือพาลมารพาคองอวรณ์	ต้องเคื้อคร้อนคั้นรนด้วยคนพาล

แต่น้ำที่พี่ทิ้งไปไม่ได้
กลัวเหตุการณ์มารเกิดไม่เมิดการณ์

กลัวคนร้ายจะกลับแรงกำแหงหาญ
แล้วตั้งนิทานตอนพระเทพสุริยา”
(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๒๙)

“พวงศันราราชกุมารหลานกษัตริย์
ต้องเสียวรักศักดิ์เรากี่เผ่าพงศ์
แสนเสียดายสายสุดาเกษราน้อง
น้ำจิตใฝ่ใจฝันทุกวันเวียน
ไม่ยอมให้อ้ายหากว่าจะสม
มาเสียดแผนแสนพิศไม่ยี่ศยาว
ความแค้นจิตคิดจ้องปองร้ายหมาย
เกิดเป็นชายพลายงาย่อมกล้าแทง

ยิ่งแค้นขัดเคืองจิตพิศประสงค์
คนต่างวงศ์เข้ามาแทรกให้แปลกเปลี่ยน
พี่หวังครองรักมันกลับหันเหียน
ความพากเพียรคงสมรักพี่สักคราว
หมายชิดชมเกษราดอกฟ้าสาว
ก็เพราะเจ้าเทพสุริยาเข้ามาแซง
มันก้าวก่ายก็คขวางเป็นก้างแฝง
ต้องยื้อแย่งยอดหญิงจริงแน่นอน”
(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๐)

“เจ้ากาหลงกัลยาธิดากษัตริย์
ออกชมสวนชวนสาวคราวตำราญ
ล้วนเชื่อเจ้าชาวจันทคามเขต
คูวิไลวัยรุ่นครุณี
เก็บดอกไม้ได้มากหลากสีสัน
ชะเอมดอกออกดวงบ้างร่วงพราว

บุรีรัตน์จันทคามราชสถาน
ต่างเบิกบานอยู่ในวงดงผู้ดี
ตามเสด็จพระธิดามารศรี
ต่างไม่มีมลทินราคินคาว
ต่างพากันเริงรำประสาสาว
ภมรแมงแฝงเฝ้าไม่ไปไกล

คอกอบเชยออกช่อล้อมหนาว
ถูกลมโบยโรยโบกโยกให้ไกว

แต่คอกควงร่วงพราวเพราะทนหนาวไม่ไหว
ทั้งคอกใบร่วงโรยลงรายดิน”
(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๑)

“ฝ่ายพระเทพสุริยาราช
ที่จริงในใจนั้นทุกวันนี้
คอยข่าวห้องห้องนางอยู่ปราศรัย
กลัวเกิดมารการเมืองเป็นเรื่องร้อน

อยู่เหนืออาสน์เหมือนองค์ท้าวโกสีย์
ทุกขัทวีเทียบเท่าคุณธร
หมดโอกาสจะตามหาสุดาสมร
ราษฎรจะไม่มีที่พึ่งพา”
(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๒)

“เทพสุริยาเดินทางกลางคองคิบ
เสียงการ้องก้องลั่นสนั่นไพร
วันจากห้องห้องนัยเนตรสาว
ที่รักเจ้าราวใจอาลัยปอง
ไปรักอื่นรื่นนอกแต่น้องหมกหมองใหม่
ที่จริงในใจนั้นคำสัญญา
น้องคงรู้คู่แรกที่เริ่มรัก
เมื่อแผนคิดผิดคาดกลับคลาดคลาย

ยังลัปลิบรมป่าพฤษภาไสว
ยิ่งอาลัยครวญหาผกากรอง
น้ำเนตรพราวไหลพรั่งลงทั้งสอง
ที่จากห้องเพราะเกรงจิตพระบิดา
เหมือนที่ไพล่พลิกพลิวปลายชีวา
เป็นสัจจาจำมั่นจนวันตาย
สุดจะหักห้ามสวาทให้ขาดหาย
ที่ไม่วายวันนีกเฝ้าตรีครอง”
(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๓)

“พรหมเมรุว่ากาหลงเจ้าองค์หญิง	นี่ยอดยิ่งยศถาบรรดาศักดิ์
เอ็งคนคอยคอยคงอย่าหลงรัก	ไกลกันนักวาสนาเหมือนฟ้าดิน
ที่สมควรส่วนคู่ขุเฉลิม	คือจอมเจิมจักรพงศ์ผู้ทรงศิลป์
จะก้องหลักกาหลงองค์ยุพิน	ใช้ดอกดินดอกหญ้านี้ดอกมาลีทอง
เอ็งคนถ้อยคอยทำดอกหญ้าแห้ง	อย่าคิดแย่งดอกสวรรค์ให้เปลืองมันสมอง
อย่าหลงรักกนกวลที่ควรครอง	ทำกะนองผิดที่ไม่มีทาง
สัญชาติกาช้าก่อนอย่าร้อนนัก	มาหลงรักนางหงส์แวววาง
ยักษ์ผูกพลางทางหัดถ้ตระหวัดนาง	เหาะขึ้นกลางฟากฟ้าภาพร”

(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๔)

“ที่ภูเขานเรน ไชยศักดิ์	สาวคนธรรพ์กำพร้ามาอาศัย
มีนามนางมัตติกาปัญญาไว	ศึกษาไสยศาสตร์มนตร์จนเชี่ยวชาญ
พ่อคนธรรพ์ค้นธรรพ์ลับโลกแล้ว	เหลือลูกแก้วกำพร้าแต่กล้าหาญ
ได้ถ่ายทอดออกทำงานชำนาญ	วิชาการทิพย์มนตร์ของคนธรรพ์
ไม่ตีจั่งจั่งจริงหญิงกำพร้า	ตกอยู่ป่าลึกลับต้องดับจันทร์
ยังไร้ผู้รู้คิดแต่ขาดมิตรสัมพันธ์	สาวคนธรรพ์เปล้าเปลี่ยวอยู่เดียวดาย
พอเต็มสาวเต้าสองของมีค่า	เหมือนนุษบาผูกพันชลสาย
เป็นทวงพุ่มพุ่มพองสองคอกราย	อยากให้ชายจับต้องทดลองดู
วันนั้นออกนอกอ้อมวงล้อมเขา	เสี่ยงคูเหว่าขันขานแหว่หวานหู
เขาชวาบ้ำเสี่ยงเคียงคู่	พอเหลือวคูเห็นยักษ์อุ้มพานาง”

(สามมงกุฏ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๕)

“อยู่วันหนึ่งกาหลงทรงปรึกษา	ด้วยบรรดาข้าเฝ้าเรื่องเสรำหมอง
พระสามีศรีเมืองเคยเรื่องรอง	เห็นจะต้องเคราะห์ร้ายไปหลายวัน
น้องคนใหม่ใครมั่งยังไม่รู้	ว่าศัตรูหรือญาติให้หวาดหวั่น
ทั้งภายในภัยนอกออกสำคัญ	สุดป้องกันศัตรูผู้ทรนง
จะมากเรื่องเมืองเราด้วยเหล่าร้าย	อันตรายก็จะมาถึงกาหลง
พิชิตสิ่งซึ่งศักดิ์ไม่รักรวงศ์	คงจับองค์พระเทพสุริยาเวลานี้
เพราะวางใจไวจริงถึงหัวร้าย	กลับทำลายลอบกัดคนำบัดสี
จะชิงเด่นเช่นเคิมเริ่มราศี	เคิมจับพีชัณณรงค์เข้ากรงกริ่ง”
	(สามมงกุฎ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๖)

“คนชั่วศิรีได้ไม่มีพลาด	มารยาทแสดงออกบอกหลักฐาน
สันดานคำสาแดงตนเป็นคนพาล	ปรากฏการณ์ออกให้เห็นไม่เว้นวาย
ขวางสังคสมสมควรได้รับโทษ	คนเฉาโฉคนอกริตกีกกายหลาย
ชอบทางต่ำทำตนไร้ขนอาย	มักโววายออกปากเป็นอยากดัง
ทั้งผู้ตีผิดว่าไอ้ชั่ว	มาขายตัวหมดราคาเหมือนบ้าหลัง
คนเหม็นหน้าหมาน้อยก็พลอยขัง	มันก็ยังชอบชั่วจนตัวตาย
เมื่อหมีตายหมายตาว่าดีหมี	เป็นยาดีมีค่าราคาหลาย
ถึงความตายควายต้องทิ้งของไว้	คือเขาควยยังเป็นของคนต้องการ
ชั้นดีสูงงามดำราชา	เมื่อช้างตายใช้งามหาศาล
แต่เรื่องตายร้ายตัวเพราะมัวพาล	กลับเป็นถ่านเป็นเถ้าไม่เข้ายา

คนทำดีคนที่คำทำยาได้
เพราะทิ้งสิ่งที่ได้ไว้เป็นตรา

คนที่ตายทิ้งความดีนั้นมีค่า
เชิดชูหน้าลูกหลานไปนานวัน”
(แรงอธิษฐาน : บทเกี่ยวจ้อ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๓)

“เรื่อลำทรงองค์ชายศิริเมิน	ยังล่องแล่นกลางมหาขลาไหล
ทุกเกาะแก่งเสาะหามาเนใจ	ความอาลัยพระธิดากลับมาดี
คิ้วร้อนนักรักน้องต้องตามหา	สกุณาเฉียวน้องให้หมองศรี
หรือครุฑร้ายคล้ายเรื่องนางกาเกี	จะขวนยี่หยอกเข้าคราวคะนอง
หรือนกยักษ์นักแย่งเนื้อมนุษย์	เธอคงสุดชีวน้ำสยอง
ที่เมตตามาตามความรักน้อง	พาเรื่อล่องทะเลสมยมนา
เหาร้ายว้ายลงลึกคึกคะนอง	กลับผูกคล้องไล่กักเหล่ามัจฉา
กระเบนธงหลงบนทางกลางคงคา	ตะเพียนพาพวกตะเพียนเวียนวารี
ฟ้าสีครามสวยคล้ายละม้ายเหมือน	ไม้กลาดเคลื่อนท้องฟ้าคาดผ้าสี
ศิริเมินเงินทางกลางนที	ล่องนาวีคันทาวิลาวัณย์”
	(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๔)

“นางตั้งหน้ามาตามด้วยความรัก	หิริญย์กษไถลจากชวากผา
พยายามตามพระวงศ์สุริยา	พระหนีน้ำทิ้งน้องให้หมองมัว
เป็นเรื่องนักรักแน่นทั่วแผ่นดิน	ไม่คำวาคินแน่นหนักเหมือนรักผ้า
ครั้นรักจางร้างจืดให้มีคิมัว	สงสารตัวมีกรรมก็ยิ่งกัณดาร
นักปราชญ์เทียบเปรียบทำคำว่ารัก	น้ำตัมผักไร่ค้ำยงว่าหวาน
เราเชื่อหนักชกหน้ายเขาคายชาน	ไม่สงสารเมียบ้างช่างกระไร

ทั้งลูกเต้าเล่าต้องคิดท้องแม่
พอกำลังครรภ์นางนอนไพร
พระกอดจูบลูบต้องสองค้อมเต้า
ต้องหนาวอนริมทางอยู่กลางคืน

ไม่เหลียวแลแล้วหรือพีหนีไปไหน
แรกเคยได้เคียงคู่กับภูมินทร์
คลั่งคลอเกล้าอบอุ่นมาสุญสิ้น
ให้ยุ้งรินได้ต่อมยิ่งตรอมใจ”
(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๓๕)

“ฝ่ายเจ้าฟ้าภานุมาศสวาทหวัง
ไถ้มนตร์รักมักร้อนเหมือนฟอนไฟ
หรือน้องรักนักดวงมาลื้อเล่น
พี่รักนางร้างนุชสุดเสียดาย
เมื่อคืนหลับกลับฝันเป็นปัญหา
มามอบจิตมิตรใจเป็นไมตรี
ถ้ารักแท้แลทางกลางสมุทร
ถ้ามีเรือเมื่อรับไม่กลับกลาย

ยังเซซังคิดตามความหลงไหล
ต่อเมื่อไรสมรักเสียดักgray
แล้วซ่อนเร้นหลีกกลับไปลับหาย
มาถึงชายขมมาแรกราตรี
ว่านางมาอยู่ใกล้ไม่หน้ายหนี
ว่าน้องนี้อยู่เกาะพระเคราะห์ร้าย
จะพบนุชนางน้องที่ปองหมาย
จะถวายชีวิตจนปลิดปลง”
(แรงอธิษฐาน)

“กลิ่นมาตีปริดาอุรารัก
เขามตตามาตามความตั้งใจ
เป็นคู่เขยเคยซิคชีวิตน้อง
แม้เลิกอายุรายอื่นคงขึ้นบาน

แต่จะหักห้ามอายุได้ไหน
เหมือนเทพไททิพย์โสทรตรงโปรดปราน
เห็นถูกต้องตามจิตอธิษฐาน
พลางกราบกรานภานุมาศใกล้บาทบงส์”
(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๐)

“ฝรั่งคาดฉลาดคิดทำมิตรแท้	ใจต้องเส้สวาทพาดอำนาจหลง
ไม่สมรักศักดิ์เราก้เผ่าพงศ์	จะแย่งองค์พระธิดากลางวารี
อย่ารอช้าราไซยังไกลนั้ก	เราเพื่อนรักรับส่งถึงกรุงศรี
ภานุมาศเชิญองค์ลงนาวี	กลาสีถอนสมอไม่รอรั้ง
พระหมายเพื่อนเหมือนพวกกณญาติ	ภานุมาศพิศเหลือเชื่อฝรั่ง
ยังอยู่กลางชลาลัยไกลเวียงวัง	สำเภายังล่องลัดคัตคนที”
	(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๑)

“ฝ่ายพระวงศ์สุริยวารฤทธิ	ยังหลงทิศแรมทางกลางไพรสาณฑ์
ร้อนใจมากจากเมืองเรื่องกุมาร	ไม่พบพานภานุมาศอนาใจ
จนพบรักพักร่วมภิรมย์รส	มรกตคูหาที่อาศัย
เป็นนางยักษน์กั้วยวนหัวใจ	ไม่เท่าไรนางกีนีก็มีครรภ์
เราเมื่อหน่ายบ้ายหน้าบุกป่าหนี	ในชาตินี้จะไม่กลับไปรับขวัญ
แต่กั้ันการการเคินพนมวัน	ดูเขตกันรั้ของอสูรตระกูลพาล
พบทุ่งกว้างทางเกวียนคูเดียนลาด	สติมหาคิยามแล้งเหมือนแก้งผลาญ
ก็พอดีมีคนอยู่บนลาน	พระต้องการสืบข่าวจึงเข้ามา”
	(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๒)

“เรื่องเขาเล่าข่าวร้ายพอไ้รู้	นิกเอ็นคูสิริมาน่าสงสาร
เธอเรือจมลมจัตอุบัติการณ้	ธิดามารนำพามาเวียงชัย

ถ้ายามรักยักษ์ร้ายมันหมายมาด	จะพลังพลาดชอกช้าทำไฉน
เมื่อคัมภีรดาเห็นเป็นลูกไก่	ที่อยู่ในหัตถ์ถายักษ์กาลิ
ทั้งผิดแดนแผ่นดินสิ้นความหมาย	ใครจะได้ช่วยน้องจะหมองศรี
จะขอเฝ้าเข้าฝากความไมตรี	หากปรานีจะได้รับนางกลับไป
ถ้ายักษ์ร้ายย้ายเรื่องทำเคืองข้อง	เราจะต้องคับผงไม่สงสัย
วงศ์สุริยาจอมกษัตริย์ตัดสินใจ	รีบเข้าไปขอเฝ้าเจ้ากรุงมาร”

(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๓)

“เหลื่อมเมรุยักษ์รักหลานสงสารเหลือ	เจ้าเลือดเนื้อขี้ดียมหาศาล
เลียที่แม่แสงหิรัญอุอี่สันดาน	ไม่ประมาณตัวนางเหมือนอย่างกา
เป็นสาวคอยสอยเดือนไม่เหมือนหมาย	ต้องเป็นม่ายขึ้นชมสมน้ำหน้า
ครั้นสิ้นหวังสังเวชใครเมตตา	ล้วนแข่งค่าคือค้นพันธุ้ไม่ดี
ขึ้นลูกเต้าเล่าตกหัวอกอับ	พ่อไม่รับไว้รักสิ้นศักดิ์ศรี
เขาสูงนักคักดินาบารมี	เลือกผู้ดีหลานติดจากบิดา
ลุงรักเจ้าราวจิตประสิทธิ์สอน	ทุกบทตอนตื่นลึกให้ศึกษา
สอนหลานชายหลายชั้นจนปัญญา	รู้คุณค่าการเรียนความเพียรดี
ลุงให้นามตามคำราแสงฟ้าโพยม	ถึงรูปโฉมอัปลักษณ์เป็นยักษ์
แต่สำคัญปัญญาคู่ทำที่	คงจะมีความก้าวหน้าไปช้านาน”

(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๔)

“ระวีวรรณนำพาสุริยากษัตริย์	รีบลดลัดหลักภัยจากไอยสร
นางตั้งสัจศักดิ์สิทธิ์ทั้งบิดร	ขึ้นนั่งนอนนานวันจะอันตราย

ต้องทิ้งวังทั้งวงศ์คงไม่กลับ
ออกทุ่งร้างทางรถคดคอนบ้าย
รู้เรื่องราวร่ำร้อนในตอนนี้
ความพริ้นตัวกลัวราชอาชญา

มาอยู่กับจอมยักษ์ศัตรูภัย
ข้างฝ่ายชายกลัวผิคนิจจา
เรื่องเขาหนีถ้าเราปิดผิคนักหนา
ชายชราเข้าเฝ้าเจ้าจอมมาร”
(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๕)

“นันทวงศ์องค์นรินทร์เรศฤทธิ์
สมเด็จพระคันทิงพระยารัตนาวดี
เพราะเรื่องเหี้ยมเรียบหายมิได้ข่าว
เป็นเคราะห์ร้ายคล้ายเรื่องแรกเบื่องก่อน
กรรมตามจ้องต้องจำแสนกำสรด
แม่งลอยใจไกลจากหากไม่ตาย
ไม่เวียนหลังวังหลวงดวงใจแม่
ทุกค่ำเข้าเฝ้าห้องนอนน้ำตา
ความร้อนจิตเรื่องธิดามีได้ผาสุกศรี
ทุกข์ทวิเทียบเท่าคุณธรร
กันแสงเศร้าสลดในน้ำใจสมร
พระมารดรพรากสัวให้พลัดพราย
น้ำตาหยดข้อยหยาดไม่ขาดสาย
จะเดี๋ยวตายว่าเหวอยู่เอกา
ในดวงแคค้ำคืนถวิลหา
อยู่พาราเทพทองเมืองของไทย”
(แรงอธิษฐาน)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๖)

“โหมษกระชาบุตรสุดแสนหลง
ช่างสวयरาวสาวลงจากองค์อินทร์
ต้องสมรักศักดิ์เรผ่ากษัตริย์
ไม่ลองคู่วิวีโค
แม้ผ่านตอนผ่อนตามความสวาท
จะสร้างคำสำคัญทำสัญญา
ความประสงค์บุษราสาวเฝ้าถวิล
ความรักสาวค้ำคืนในดวงใจ
ใครจะขัดความรักทำผลักไส
จะลองไปเกี่ยวพานแม่กานดา
ไม่นิราสร้างเล่ห์เสน่ห์หา
บุษรายอดพฐเป็นคู่ใจ

ถ้าใจนางจางในไม่ไผ่หา
แม่ไม่ลองก็ไม่รู้คูน้ำใจ

จะหลบหน้าหนีอาชไปไว้ไหน
จึงรีบไปหานางในกลางคืน”
(ตะวันลับฟ้า)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๗)

“ฝ่ายพระยาสิงหราชนเรศฤทธิ
ดอกศรรักปักกลีภณิกใน
จะฝืนใจไผ่จิตคิดขยาด
แต่ยามรักยักษ์ร้ายคิดย้ายชก
แรกนอนฝันนั้นเฝ้าคลึงเกล้าสวาท
ครั้นตื่นนอนตอนนี้ยังเป็นที่รำคาญ
หมดแรงสู้รู้สึกำสรดเศร้า
ผิดจังหวะจะหวังเป็นกัณฑ์
ไม่เห็นท่าหาทางวางอุบาย
ไม่สมคิดผิดพลังเสียทั้งนั้น

ยังมีจิตจำนงเฝ้าหลงไหล
ทำไฉนจะได้สมอารมณ์รัก
วรรณวิลาสมันจะร้องไห้เสียหลัก
แม้สมรักก็จะมีที่ตำราญ
ว่าได้สังวาสวรณุชศแสนหวาน
ทรมาณน้ำใจเหมือนไฟลน
รักร้อนเร้าคั้น โดยอยู่โหยหวน
จะต้องทนทรมาณไปนานวัน
จะให้ไฉนโงมงามเหมือนความฝัน
จอมกุ่มกัณฑ์ซุบผอมด้วยตรอมใจ”
(เจ้าคำคง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๘)

“จากห่อหมย่านบ้านป่าอุราเศร้า
เสียงการ้องก้องฉันทันธุ์พวกกา
จะดีร้ายได้รู้เมื่อไรเล่า
อันป่ารกปกรั่มพนมไพร

แม่ม่ายสาวสืบความติดตามหา
ไม่เห็นหน้าปานแดงไม่แจ้งใจ
น้ำตาสาวแม่ม่ายไม่วายไหล
หญิงเรไรร้องฉันทันธุ์ราย

แต่สาวเจ้าเศร้าใจอาลัยลูก
พอเย็นน้ำค้างลงพร่างพราย

เป็นบ่วงผูกใจอยู่ไม่รู้หาย
ตั้งแม่มาyardารุณีสตรีงาม”
(น้ำใจแม่)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๔๘)

“โกกิลากาลิงจับกิ่งเลียบ กระจาบเจียบจับพลอดบนยอดไผ่
เสียงนกกรางเหมือนนางครวญหวนอาลัย พี่มาไกลกลอยสวาทนिरาสลา
รักที่แท้แท้ศทางมาห่างห้อง บ่านนี้้องนางครวญจะหวนหา
เสียงการ้องก้องลั่นพันธุ์พวงกา เหมือนวาจานิม้องร้องเรียกตั้ง
ในโลกกลมลมโกรกกระ โขกพัด เหมือนลมตัดรักขาดสวาทหวัง
สุดแสนเศร้าคราวสูญสัทธินิจจิง รักยังฝังตราประทับอยู่กับใจ”
(แสงพัคฆ์)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕๐)

“พอทราบเรื่องแจ่มแจ้งว่าแสงพัคฆ์ เป็นลูกรักเจ้านันตราขปรารธนา
เคราะห์กรรมไหนใครกำหนดบพิทา จันทิมาต้องตกยากลำบากใจ
สืบเรื่องเหียบเรียบหายไม่ได้ข่าว เคียวนี้เจ้าตกคิดอยู่ที่ศไหน
เมื่อรักจางร้างจกร็ร้อนใจ กรรมปางใดเกิดเป็นการบันดาลดล
เหมือนเดือนลับดับร่วงจากห้วงฟ้า โชคชะตามาตกต้องที่หมองหม่น
โชคเขาร้ายไข้เขารวมกุ่มกัลลัดลัน ต้องจำจนเมื่อจากจกร็ร้อนใจ
ถูกใส่ร้ายสายเสียแล้วต่อเรารู้ นึกเอ็นดูจันทิมาน้ำตาไหล
เมียรเราสองมองแล้วเสียเมียนอกใจ จะพูดไปหรือก็นำระอาอาย
ไม่ค้นคว้าคำความให้ลามาก เรายอมจากเวียงชัยมาไกลหาย
แรกหูเบาเราหูบ้าน่าละอาย เกลียดกระต่ายหักไม่ลงเพราะหลงกล

พอรู้ได้ร้ายคดีที่ความจริง
ตรงติดตามความหวังเป็นกังวล

พี่ไม่ทิ้งทอดน้องให้หมองหม่น
ทรงอดทนควบม้าผ่าคองดอน”
(แสงพยับ)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕๑)

“ฝ่ายนางศุภลักษณ์ใจร้ายกับ ไพรร่วมจิต สมคบคิดกันกำลังนั่งปรึกษา
วางแผนกลผลการมารมาษา ทำไฉนจะได้ฆ่านางประภาวดี
ไอ้คนถ้อยค้อยทำหน้าที่ค้ำหนัก คอยพิทักษ์นางพระยามารศรี
เป็นหมานายไม่นอนตอนราตรี เราไม่มีช่องทางทำอย่างไร
แม้ล่วงขอบลอบเข้าถึงแล้วเปิด ต้องเยี่ยวเลือดมันคงอย่าสงสัย
ดิฉันนี่ข่อยท้อไอ้คอไว แล้วต่อเมื่อใดจะได้ล้างนางพระยา
ตามแผนคิดผิดคาดไม่อาจคิด แม้เราคิดเรื่องจะผันเป็นปัญหา
แต่อาจนำอำนาจพระอาชญา ให้ราชาลงทัณฑ์มันสองคน
ถ้าเปิดใจไปขาดราชรับสั่ง เขาต้องขังความญเปิดสำเร็จผล
เหลือตัวนายตายแน่ได้แก้กล แต่ใครเป็นคนไปลักใจกุ่มใจจริง”
(มัจจุราชสายน้ำผึ้ง)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕๒)

“พวกวรรณราชธิดาจิราราช จากปราสาทเริงสุขสนุกสถาน
ออกชมสวนชวนสวคราวสำราญ ต่างเบิกบานเริงรำทุกนารี
พวกข้าวสาวชาวสวยต่างนวยนาด ติดตามราชธิดามารศรี
บ้างซ้อนถึงชิงเก็บดอกมาลี ที่มากมีติดค้นบ้างหล่นราย”
(ราชินีบอด)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕๓)

“พระอาจารย์มานรู้ว่าอยู่พร้อม	แม่นั้นตรอมใจทุกข์ไม่สุขี
เมื่อคิดไปใครจะปานเรื่องนานปี	แม่สาวตรีจะต้องตรอมด้วยกรอมใจ
เรื่องเกินนานการเนินจนเกินนับ	แม่ต้องรับเคราะห์กรรมจะทำไฉน
ทางตามแม่แต่มีสักกี่ไมล์	จะเลี้ยงภัยพบพานพระมารดา
แต่หมายมุ่งมุงทิศไม่คิดที่	หฤทกัณการการค้นหา
ตอนดึกดาวพร่างพร่างกลางนภา	ได้เวลาเปลี่ยนนิยายตั้งชายชายู”
	(คู่เกิดคู่กรรม)

กลบทสุรางค์ระบำแปลง (๕๔)

“ท้าวเกษนิกรจอมรินทรนราราช	จากคันทมาศตัดทุ่งไถลกรุงศรี
สุดแสนเศร้าคราวสืบหาสาวตรี	ราชินีอดพुरुคู่พระทัย
แต่เรื่องเงียบเรียบหายไม่ได้ข่าว	กำสรดเศร้าทรวงทรงทั้งสงสัย
หรือชายใดใครจงเข้าครองใจ	นางหายไปยามท้องตรีตรองตรม
ไม่รู้ข่าวเล่าขานเนิ่นนานนัก	คู่เคยรักราบรินกลับขึ้นนม
ต้องลาเมืองเรื่องเมียเสียอารมณ์	ยังเหมือนงมเข็มทองในท้องธาร
เมืองก็เสียเมียก็สูญเพิ่มพูนเศร้า	ยอมทิ้งชวาคันธมาศราชสถาน
ยังมีจิตติดมิชอบไม่พบพาน	เวลานานเนิ่นนับยิ่งลับแรม
แต่จันทร์ดับลับฟ้าจักรราศี	ก็ยังมีเวียนวันพระจันทร์แหม
รักเราเคยเคยแอบนอนแนบแนม	รักจะแค้นเชื่อมมาเวลาใด”
	(คู่เกิดคู่กรรม)